

Λαογραφία του πόνου

/ Γενικά

Φωτο:oitheitses.wordpress.com

(Το έσω σπίτι - "σώσπιτο")

Του Β. Χαραλάμπους

Διηγούνται παλιές γιαγιάδες της Κύπρου, ιστορίες παλιές που ακούσανε κι αυτές από τις γιαγιάδες τους. Ιστορίες παμπάλαιες, που έρχονται από τα χρόνια της Τούρκικης σκλαβιάς.

Οι ιστορίες αυτές αφορούν διηγήσεις, για τον κατατρεγμό των Ορθοδόξων Ελλήνων της Κύπρου από τους Τούρκους, κυρίως για τον αιώνα που προηγήθηκε της πώλησης της Κύπρου στους Βρετανούς το έτος 1878. Φυσικά οι βαρβαρότητες των Τούρκων κατακτητών παλαιότερα ήταν ακόμα πιο πολλές, με προεξάρχουσα την απάνθρωπη βαρβαρότητα του παιδομαζώματος. Παρενθετικά να αναφέρω ότι αυτοί που αφορούν τις απόψεις τους από τον "βάρβαρο ιδεολογικό ρομαντισμό" του ζήσαμε "πλάϊ- πλάϊ", βρήκαν να μας πουν και καλά για το παιδομάζωμα, στην "μεταγραφείσα ιστορία" τους κόπευαν, για τον λόγο λένε ότι κάποιοι παιδιά από αυτά που κλέψανε από τις μανάδες τους οι Τούρκοι,

ανήλθαν σε ψηλές θέσεις της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Ήταν τα χρόνια που οι Τούρκοι κατακτητές, τυρανούσαν τούτο τον τόπο τον χιλιοπονεμένο. Τα χρόνια εκείνα οι Τούρκοι κατακτητές, έπαιρναν το ένα δέκατο της σοδειάς των Ορθοδόξων Ελλήνων της Κύπρου, τη λεγόμενη “δεκατία”. Όμως σύμφωνα με τις ιστορικές διηγήσεις δεν αρκούσαν στο ένα δέκατο της σοδειάς, αλλά κυριολεκτικά αποδεκάτιζαν τη σοδειά του λαού. Η κατά κυριολεξία ονομασία έπρεπε να ήταν “αποδεκατία” και όχι “δεκατία”. Καιροί δύσκολοι για τους Ορθοδόξους Έλληνες της Κύπρου.

Συνήθως τα δύσκολα χρόνια της μακραίωνης Τούρκικης σκλαβιάς, στην περιοχή Μόρφου, όπου και οι διηγήσεις των γιαγιάδων που καταγράφω, αλλά φυσικά και σε άλλα μέρη της Κύπρου καλλιεργούσαν σιτάρι και κριθάρι. Το άφηναν στα αλώνια και περίμεναν να έρθει ο Τούρκος να πάρει τη “δεκατία”. Και φυσικά ο Τούρκος κατακτητής “αποδεκάτιζε” τον Χριστιανό.

Για τούτο από το βράδυ φύλαγαν σε ειδικά διαμορφωμένο δωμάτιο, το έσω σπίτι – “σώσπιτο”, μέρος της σοδειάς σε “κουμνιά” (μεγάλα πυθάρια), για να μη αποδεκατίσει τη σοδειά τους ο Τούρκος κατακτητής.

Το “σώσπιτο” τούτο χρησίμευε και για ένα άλλο λόγο. Κατέφευγαν τα νεαρά κορίτσια των Χριστιανών, για να μην τα ατιμάσουν Τούρκοι. Εις την μακραίωση σκλαβιά, πάμπολλες Χριστιανές κοπέλλες ατίμασαν αλλόθρησκοι Τούρκοι. Μια ακόμη βαρβαρότητα, που αναφέρουν οι παλιές γιαγιάδες μ’ αβάσταχτη λύπη, ήταν και η απάνθρωπη αξίωση κάποτε βάρβαρων Τούρκων, να ατιμάσουν την νύμφη, κατά την πρώτη νύχτα του γάμου των. Τούτη η βαρβαρότητα αναφέρεται μέχρι και τον 18^ο αιώνα. Το “σώσπιτο” λοιπόν χρησίμευε και ως κρυψώνα και γι’ αυτό το λόγο.

Παραδοσιακό “σώσπιτο”, σε πολύ καλή κατάσταση, 400 περίπου χρόνων, μπορεί κανείς να δει στο χωριό Άγιοι Βαβατσινιάς απ’ ότι θυμούμαι. Υπολείμματα “σώσπιτων” υπάρχουν σε αρκετά παμπάλαια παραδοσιακά σπίτια της Κύπρου.

Η ιστορία του πονεμένου λαού του νησιού μας, από τούτη την αλλιώτικη “λαογραφία του πόνου”, γίνεται μάρτυρας της βαρβαρότητας του Τούρκου κατακτητή. Αυτών όμως που η γραφίδα τόσο εύκολα τα διαγράφει, προδιαγράφοντας τον “βάρβαρο ιδεολογικό ρομαντισμό” του ζήσαμε “πλάϊ-πλάϊ”, τη συνενοχή τους μεταχρονολογημένα σημαδεύει, στη μεγάλη τούτη αδικία του λαού μας.